

OUCH!

ŠIAME LEIDINYJE...

- Faktai
- Švietimas ir bendravimas
- Saugumo technologijos
- Mokymas rodant pavyzdį

Kaip apsaugoti vaikus nuo interneto pavojų?

Faktai

Šiais laikais vaikai prie interneto gali prisijungti ir tarpusavyje bendrauti daugybe būdų. Pradedant naujomis socialinės žiniasklaidos programomis ar žaidimais ir baigiant mokyklose duodamais „Chromebook“ nešiojamaisiais kompiuteriais. Vaikų socialinis gyvenimas ir ateitis priklauso nuo jų gebėjimo maksimaliai išnaudoti šias technologijas. Būdami tėvais, mes norime užtikrinti, kad jie jomis naudosis saugiai ir patikimai. Tačiau tai gali tapti iššūkiu, kadangi dauguma mūsų niekada neaugo tokioje techninėje aplinkoje. Norėdami jums padėti, apžvelgsime pagrindinius dalykus, kurie šiuolaikiniams vaikams padėtų technologijomis naudoti saugiai ir patikimai.

Kviestinė redaktorė

Adrien de Beaupre yra atestuotas SANS instituto dėstytojas ir kursų autorius, taip pat ir nepriklausomas įsibrovimų tyrinėtojas Otavoje (Ontarijo provincija, Kanada). Adrien veiklą galite sekti jo Twitter paskyroje: [@adriendb](https://twitter.com/adriendb)

Švietimas ir bendravimas

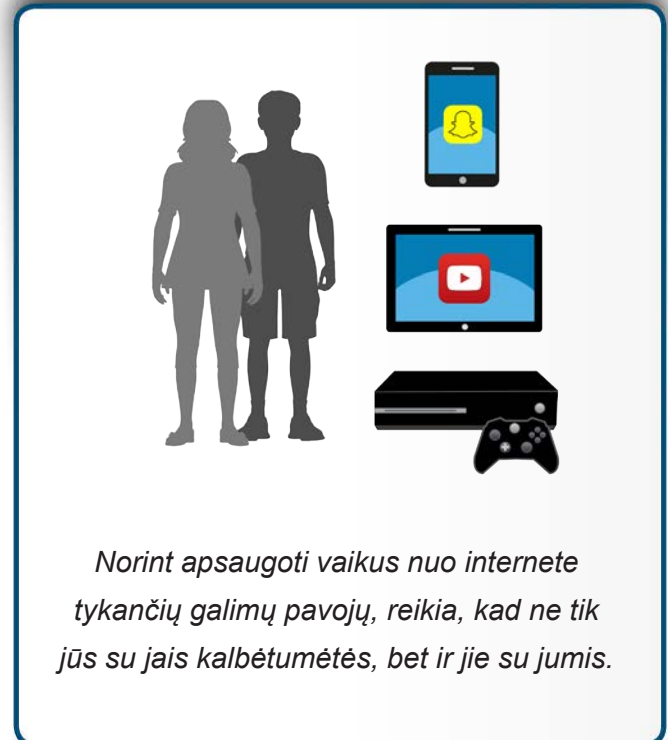
Svarbiausias dalykas, kurį galite padaryti, tai bendrauti. Visada kalbėkitės su savo vaikais ir užtikrinkite, kad jie galėtų pasikalbėti su jumis. Dažnai tėvai pasimeta kalbėdami apie technologijas, klausdami, kokios programos yra laikomos geromis, o kokios – blogomis, arba kokia geriausia saugos programinė įranga. Tačiau šis iššūkis yra susijęs ne tiek su technologijomis, kiek su pačiu elgesiu ir vertybėmis. Norėdami, jog vaikai internete elgtųsi kaip realiame pasaulyje, galite pradėti nuo taisyklių arba lūkesčių išdėstymo, kaip jūsų vaikai turėtų naudotis technologijomis. Štai keletas temų, kurias verta aptarti drauge su vaikais (prisiminkite, kad jiems augant, keisis ir šios taisyklės):

- Koku laiku jie gali naudotis internetu ir kaip ilgai; koku metu negali?
- Paklauskite savo vaikų, kas internete yra jų draugai ir sekėjai bei kaip jie susipažino? Ar jie realiai pažįsta žmones, su kuriais bendrauja internetu?
- Pakalbėkite apie internetinių svetainių rūšis, kuriose jie turėtų ir neturėtų lankytis arba priimtinas ir nepriimtinas žaidimus bei paaiškinkite, kodėl taip yra.
- Kokia informacija jie gali dalintis ir su kuo. Vaikai dažnai nesuvokia, kad jų skelbiama informacija išliks ir bus viešai prieinama. Be to, jie gali manyti, jog paslaptimi dalijasi tik su vienu žmogumi, tačiau ji gali būti atskleista visam būriui.

Kaip apsaugoti vaikus nuo interneto pavojų?

- Kam jie turėtų pranešti apie kilusias problemas, pavyzdžiui, apie tai, kad kažkas internete prie jų priekabiauja arba juos baugina.
- Internete su kitais jie turėtų elgtis taip, kaip norėtų, jog būtų elgiamasi su jais.
- Internete nėra anonimiškumo, nes žmonės gali išsiaiškinti, kas jie yra, iš kur ir t.t..
- Internete esantys žmonės nebūtinai bus tais, kuriais prisistatys esantys.

Vyresniems vaikams galima šias taisykles taikyti pagal jų gautus pažymius, atliktus namų ruošos darbus ar elgesį su kitais. Kuo gražiau jie elgsis realiame pasaulyje, tuo daugiau jie galės naršyti internete. Sudarę taisykles, priklijuokite jas prie šeimos kompiuterio arba savo vaiko miegamojo durų. Dar geriau, jei jas visi peržiūrės ir pasirašys, jog sutinka jų laikytis. Kuo anksčiau vaikams išdėstysite informaciją apie galimus pavojus, taip pat pateiksite savo lūkesčius – tuo geriau. Nežinote, kaip pradėti pokalbį su vyresniais vaikais? Tuomet paklauskite jų, kokias programas jie naudoja ir kaip jos veikia. Leiskite savo vaikui pabūti jūsų mokytoju ir parodyti, ką jie veikia internete.

Technologijos

Be švietimo, yra ir kitų technologijų, kurias galite naudoti savo vaikų veiklos stebėjimui bei jų apsaugojimui. Mūsų manymu, techniniai sprendimai labiausiai padeda jaunesniems vaikams, ypač saugant nuo to, kad jie atsitiktinai neprisijungtų prie netinkamo arba žalingo turinio. Tačiau šios techninės kontrolės priemonės nebėra tokios veiksmingos vaikams augant. Vyresniems vaikams ne tik reikia daugiau prieigų prie interneto, jie kur kas dažniau naudoja prietaisus, kurių jūs nekontroliuojate arba negalite stebėti. Tai tokie įrenginiai, kuriuos, pavyzdžiui, suteikė mokykla, taip pat žaidimo pultai arba draugo bei giminaičio namuose esantys kompiuteriai. Štai kodėl švietimas yra toks svarbus.

Kitas variantas būtų vaikams nupirkti kompiuterį, kuris būtų skirtas tik jų veiklai. Tokiu būdu jie atsitiktinai negalėtų virusais užkrėsti jūsų kompiuterio, kurį galbūt naudojate slapta veiklai, pavyzdžiui, jungimuisi prie internetinės bankininkystės ar mokesčių mokėjimui. Be to, laikykite jų kompiuterį viešoje vietoje, pro kurią būtų dažnai einama, kad galėtumėte stebėti, ką veikia jūsų vaikai. Tai, kad jie sako ruošiantys namų darbus, dar nereiškia, kad jie iš tiesų tai daro. Galiausiai, užtikrinkite, jog kompiuteris turi antivirusinę programą, yra reguliariai daromos atsarginės failų kopijos, o jūsų vaikui nėra suteiktos

Kaip apsaugoti vaikus nuo interneto pavojų?

administratoriaus teisės. Kalbant apie mobiliuosius prietaisus, apsvarstykite, kokioje centrinėje namo vietoje jie būtų kraunami. Prieš vaikams einant miegoti, pasirūpinkite, kad visi mobilieji prietaisai būtų sudėti į vietą, kurioje jie kraunami. To reikia tam, jog vaikams nekiltų pagunda jais naudotis tada, kai jie turėtų miegoti.

Mokymas rodant pavyzdį

Nepamirškite, kad būdami tėvais, mes taip pat turime rodyti gerą pavyzdį. Tai reiškia, jog vaikams atėjus su jumis pasikalbėti, savo skaitmeninį įrenginį turėtumėte padėti į šalį ir žiūrėti jiems į akis. Nenaudokite skaitmeninių įrenginių prie valgomojo stalo ir niekada nerašykite SMS žinučių vairuodami. Galiausiai, vaikams suklydus, laikykite kiekvieną klaidą patirtimi, iš kurios jie mokosi, o ne nedelsdami imkite juos bausti. Kaskart paaiškinkite, kodėl taip nutiko ir priminkite, jog jūs tik stengiatės juos apsaugoti nuo pavojų, su kuriais jie dar nėra susidūrę. Pasakykite jiems, kad jie gali į jus kreiptis, jei kas nors nemalonus nutiks internete, o gal net paprašykite išsaugoti to įvykio ekrano kopiją. Pasakykite, kad jie neturi bijoti jums pasakyti, suvokę, jog padarė kažką nederamo. Labiausiai apsaugoti vaikus šiandieniniame skaitmeniniame pasaulyje padeda atviras ir aktyvus bendravimas.

SUŽINOKITE DAUGIAU

Prenumeruokite kas mėnesinį OUCH! naujienlaiškį, gaukite prieigą prie archyvų, sužinokite daugiau apie SANS saugumo sprendimus apsilankę securingthehuman.sans.org/ouch/archives.

Šaltiniai

- „RSAC“ kibernetinės saugos konferencija apie vaikų saugumą: <https://www.rsaconference.com/safety>
JAV kompiuterių saugumo asociacija „NCSA“: <https://staysafeonline.org/stay-safe-online/for-parents>
Šeimos internetinio saugumo institutas „FOSI“: <https://www.fosi.org/good-digital-parenting>
Jungtinės Karalystės Nacionalinė nusikalstamumo agentūra: <https://www.thinkuknow.co.uk>

Licencija

OUCH! Yra leidžiamas SANS Securing The Human instituto ir platinamas pagal [Creative Commons BY-NC-ND 3.0 licencija](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/). Jums leidžiama naudoti ir platinti šį naujienlaiškį su sąlyga, kad niekas nebus keičiama. Norėdami gauti daugiau informacijos susisiekite su mumis ouch@securingthehuman.org.

Redaktoriai: Bill Wyman, Walt Scrivens, Phil Hoffman, Cathy Click, Cheryl Conley
Lietuvišką vertimą finansavo „Perlo“ įmonių grupė.

securingthehuman.sans.org/blog

[/securethehuman](https://securethehuman)

[@securethehuman](https://twitter.com/securethehuman)

securingthehuman.sans.org/gplus